

УДК 378. 147.88

FORMATION OF COGNITIVE AND INTELLECTUAL COMPETENCE AS A FACTOR OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE SPECIALIST**ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЧИННИКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ****Zabolothy O. / Заболотний О.І.***c.n.s., as.prof./Канд.с.-г. наук, доцент**Uman National University of Horticulture**Уманський національний університет садівництва***Zabolotna A. / Заболотна А.В.***c.n.s., as.prof./Канд.с.-г. наук, доцент**Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

Анотація. У статті з'ясувано сутність поняття пізнавально-інтелектуальна компетентність як важливого чинника професійної компетентності майбутнього фахівця. Проведено аналіз професійної компетентності майбутнього фахівця. Визначено структурні компоненти компетентності фахівця

Ключові слова: пізнавально-інтелектуальна компетентність, майбутній фахівець.

Abstract. The article clarifies the essence of the concept of cognitive-intellectual competence as an important factor in the professional competence of a future specialist. An analysis of the professional competence of the future specialist was carried out. The structural components of a specialist's competence are defined

Keywords: cognitive-intellectual competence, future specialist.

Вступ.

В українській педагогіці робиться багато спроб знайти найоптимальніший шлях для реалізації нових освітніх завдань. При означеній орієнтації неможливо залишити без перегляду діяльність майбутнього фахівця як безпосереднього учасника освітнього процесу, а також організаційно-методичних умов цієї діяльності, що впливають на підвищення професійної компетентності майбутнього фахівця.

Основний текст.

Уявлення про компетентність як важливу особистісно-професійну якість фахівця сформувалися на початку 90-х років ХХ ст. За результатами науково-педагогічних досліджень Ю. Ємельянова, Є. Кузьміна, Н. Кузьміної та ін. вводиться поняття «професійно-педагогічна компетентність», визначаються її складові в процесі діяльності: спілкування, діяльність, пізнавальна активність, аутопсихологічні здібності. Проблема підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів розглядається у працях Ю. Бабанського, С. Батищева, В. Бондаря, О. Владиславлева, Ю. Гільбуха, С. Гончаренка, М. Дробнохода, С. Єлканова, В. Лозової, М. Скаткіна та ін.

Мета статті полягає у з'ясуванні сутності поняття пізнавально-інтелектуальна компетентність як важливого чинника професійної компетентності майбутнього фахівця.

Аналіз професійної компетентності майбутнього фахівця проведено О. Августимовою, С. Демченко, А. Конохом, В. Косарєвим, А. Крючатовим, Н. Лобановою, М. Лук'яною.

Спираючись на результати дослідження цієї проблеми дослідники визначають *структурні компоненти компетентності*:

- професійно-змістовний компонент передбачає сформованість у фахівця теоретичних знань, необхідних для забезпечення усвідомленого вибору ним змісту та шляхів організації власної професійної діяльності;
- професійно-діяльнісний компонент включає комплекс фахових знань, практичних умінь і навичок, якими фахівця оволодів протягом навчання, які вважаються найбільш ефективними;
- професійно-особистісний компонент містить професійно-особистісні якості фахівця, які визначають його професійну позицію та спрямованість як соціальної особистості, індивіда і суб'єкта діяльності.

Проведений аналіз терміну «компетентність» за сучасними словниками та врахування сучасних вимог до підготовки фахівців, дозволяють констатувати, що професійна компетентність фахівця – це:

- ✓ виявлення майбутнім фахівцем на практиці прагнення, здібності;
- ✓ готовність реалізовувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особисті якості тощо) для успішної творчої діяльності в професійному середовищі;
- ✓ усвідомлення соціальної значущості й особистісної відповідальності за результати діяльності, необхідність її постійного удосконалення.

Досліджуючи проблему сутності професійної компетентності, Г. Данилова трактує її як спроможність приймати оптимальні рішення й нести відповідальність за їх реалізацію в ході професійної діяльності. На думку автора основу професійної компетентності фахівця складають ділові якості, знання й вміння. В окремих роботах компетентність розглядається як складова інтелекту.

В. Мерлін розглядає інтелектуальний потенціал фахівця як сукупність компетентностей:

- 1) особистісна;
- 2) інтелектуальна;
- 3) адаптивна;
- 4) функціонально-предметна [2].

В професійній освіті розвивається пізнавально-інтелектуальна компетентність як основа для розвитку готовності до професійної діяльності в умовах, що часто змінюються. Пізнавально-інтелектуальна компетентність є однією з базових компетентностей майбутнього фахівця, що виявляється у тому, як особистість сприймає, розуміє і пояснює те, що відбувається навколо неї, у педагогічному процесі і у всьому, що оточує, які рішення вона приймає у професійних ситуаціях.

С. Демченко, висвітлюючи сутність поняття професійно-педагогічної компетентності та аналізуючи сучасні вимоги до фахівця, виділяє основні якості викладача, що характеризують його компетентність [2]:

- прагнення до формування і розвитку особистих креативних якостей, до генерації педагогічних ідей;
- отримання високих педагогічних результатів;
- наявність методичної культури, концептуального мислення;
- здатність моделювати педагогічний процес;
- прогнозування результату власної діяльності;
- здатність до критичної оцінки;
- наявність високого рівня комунікативної культури і досвіду організації комунікації в режимі діалогу;
- засвоєння культури отримання, відбору, зберігання, відтворення, обробки та інтерпретації інформації в умовах впровадження інформаційних та інтерактивних технологій;
- прагнення до самовизначення в ситуаціях ціннісного вибору;
- прийняття відповідальності за результат педагогічного процесу;
- створення та розвиток індивідуального стилю педагогічної поведінки;
- самовідновлення адаптивних ресурсів.

Професіоналізм вчителя розуміється як вищий ступінь його професійного розвитку та стану професійного досвіду, високий ступінь оволодіння професійними знаннями, уміннями, навичками. Компетентність автор розглядає як ступінь прояву та реалізації педагогом професійного досвіду як фахівця. За таких умов зміст категорії компетентність повною мірою відповідає поняттю професійна компетентність.

Висновки.

Проблема формування пізнавально-інтелектуальної компетентності майбутнього фахівця розглядається як сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей вчителя, що дозволяють здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників освітнього процесу, приймати рішення.

Література:

1. Актуальные проблемы педагогической инноватики: материалы международной научно-практической конференции/под ред. В. Делия; ИСЭПиМ, 22–23 апреля 2009 г. – Балашиха: ИСЭПиМ, 2009. – 373 с.
2. Віаніс-Трофименко К. Підвищення професійної компетентності педагога / К. Віаніс-Трофименко, Г. Лісовенко. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176 с. – (Б-ка журн. «Управління школою»; Вип. 7(55)).
3. Галузінська М.І. Монографія INNOVATIVE ANSATZE ZUR PERSONLICHEN ENTWICKLUNG UND VERBESSERUNG DER GESUNDHEIT April, 2021. Karlsruhe, Germany Haluzinska M.I.